

KARMĖLAVOS LOPŠELIO-DARŽELIO „ŽILVITIS“

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

PO ŽILVIČIO ŠAKELE

2016

TURINYS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS	3
1.1. Institucijos sąlygos ir ypatumai.....	3
1.2. Ugdymo turinys ir filosofija.....	3
II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI	4
2.1. Principai.....	4
2.2. Poreikiai ir savitumas.....	5
2.3. Sąveika tarp auklėtojų, vaiko ir šeimos.....	6
2.4. Ugdymo paslaugos.....	8
III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI	8
IV. UGDYMO TURINYS, PRIEMONĖS, METODAI	10
4.1. Sveikatos saugojimo kompetencija.....	11
4.2. Socialinė kompetencija.....	15
4.3. Komunikavimo kompetencija.....	20
4.4. Pažinimo kompetencija.....	25
4.5. Meninė kompetencija.....	30
4.6. Sritys integruotos į visas kompetencijas.....	35
4.7. Metodai	39
V. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS	40
5.1. Vertinimo metodai	40
5.2. Vertinimo dažnumas	42
5.3. Vertinimo formos.....	44
VI. NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACINIAI ŠALTINIAI	46

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Institucijos sąlygos ir ypatumai

Kauno rajono Karmėlavos lopšelis-darželis „Žilvitis“ (sutrumpintas pavadinimas - Karmėlavos lopšelis-darželis „Žilvitis“ (toliau – institucija) įsteigtas 1988 m. liepos 13 d. Steigėjas - Kauno rajono savivaldybės taryba.

Karmėlavos lopšelis-darželis „Žilvitis“ yra viešasis juridinis asmuo, kurio teisinė forma - Savivaldybės biudžetinė įstaiga. Ji savo veiklą grindžia Lietuvos Respublikos Konstitucija, Vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo ir kitais įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Švietimo ir mokslo ministro įsakymais, kitais norminiais teisės aktais ir mokyklos nuostatais.

Institucijos adresas - Vilniaus g. 71, Karmėlavos mstl., LT - 54999, Kauno rajonas.

Institucijos grupė - ikimokyklinio ugdymo mokykla.

Institucijos tipas - lopšelis-darželis (ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programos).

Institucijos kalba - lietuvių.

Institucijos forma - dieninė.

Pagrindinė veiklos sritis - švietimas. Pagrindinė veiklos rūšis - ikimokyklinis ugdymas.

Karmėlavos lopšelyje-darželyje „Žilvitis“ veikia 7 grupės.

1.2. Ugdymo turinys ir filosofija

Karmėlavos lopšelio-darželis „Žilvitis“ programos „Po žilvičio šakele“ turinys orientuotas į vaiko kompetencijų ugdymą, reikalingą tolesniam vaiko asmenybės ugdymui(si). Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. gegužės 20 d.

nutarimu Nr. IX – 1569 bendrose nuostatose teigiama, kad „vaikas turi jaustis visaverte asmenybe, kad ir kokio amžiaus būtų“ bei „plėtoti savo socialinius tarpasmeninius santykius ir pasitikėjimą“. Šioje programoje numatytų tikslų ir uždavinių įgyvendinimas sudaro galimybes ugdyti savarankišką, aktyvią ir kūrybingą asmenybę. Institucijoje taikoma integruoto ugdymo sistema, kuri teikia optimalias sąlygas ikimokyklinio ugdymo tikslų realizavimui, laikantis pagrindinių švietimo reformos principų, keičiant požiūrį į vaikų ugdymą. Ši sistema labiau atitinka vaiko amžiaus fiziologines ir psichologines savybes, padeda suvokti aplinką kaip visumą. Įstaigai yra artimos idėjos apie atvirą mokyklą visuomenei, vaiko unikalumą, poreikius, sėkmės garantus, savigarbos puoselėjimą ir saugojimą. Šias idėjas gina psichologai humanistai Karlas Rodžersas (Rogers; 1902-1987) ir Abrahamas Haroldas Maslou (Maslow; 1908-1970). Taigi, mūsų filosofinė ugdymo kryptis- humanistinė. Ji atspindi vaiko saviraiškos savirealizavimo galimybę. Partnerystė, demokratinis stilius ir žmogiškųjų santykių normos yra svarbiausi pedagoginės veiklos ypatumai mūsų institucijoje. Neatmetamos kai kurios progresyvistinio (pabrėžiamos individualios ugdytinio skirtybės) ir egzistencialistinio- fenomenologinio (kuomet „žingsniuojama" nuo savęs supratimo iki vaiko individualybės išsiskleidimo. Vaikai- skirtingi, taigi ir ugdomi nevienodai. Ugdytojas ir ugdytinis mokosi vienas iš kito draugiškai bendradarbiaudami.) ugdymo idėjos. Ugdymo turinys orientuotas ir į šiuolaikines ugdymo teorijas: kultūros pedagogiką, sociologinę pedagogiką, terapinę pedagogiką.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

II.1. Principai

- ❖ *Humaniškumo* (Vaikas - vertybė, ugdomas būti savarankišku, doru ir garbingu, gebančiu atsakyti už savo pasirinkimą ar poelgius.);
- ❖ *Demokratiškumo* (Vaikas ugdomas kritinio mąstymo, tolerantiškumo, iniciatyvumo, gebėjimo bendrauti su kitais dvasioje.);
- ❖ *Tautiškumo* (Ugdomas savo krašto patriotas, vertinantis savo krašto tradicijas ir kultūrą, gerbiantis gamtą ir gyvybę, mylintis Tėvynę ir besirūpinantis savo tapatybės išsaugojimu.);
- ❖ *Prieinamumo* (Ugdymo turinys sudarytas, atsižvelgiant į vaikų amžių, patirtį, jo gebėjimus ir galimybes, fizines ir dvasines savybes, raiškos būdus, individualius poreikius ir polinkius. Daug dėmesio skiriama ugdytojų ir ugdytinių veiksena, kurią pasirenka patys vaikai.

Ugdymo turinys pritaikytas skirtingoje socialinėje aplinkoje augančiam vaikui. Vaikams suteikiamos galimybės bendrauti su suaugusiais ir bendraamžiais, įgyti pasitikėjimo savimi.);

- ❖ *Integralumo* (Ugdymo turinys orientuotas į vaiko kompetencijų ugdymą, kurių pagrindas vertybinių nuostatų, įgytų gebėjimų ir įgūdžių bei patirties sklaida. Ugdymas vyksta integruotai, garantuojama vaiko pažinimo, saviraiškos, psichinio ir socialinio ugdymo darna, vaiko asmenybės harmoningas skleidimasis, visuminis pasaulio suvokimas.);
- ❖ *Individualumo* (Ugdymo turinys sudarytas atsižvelgiant į individualias vaikų savybes, jų patirtį. Suteikiama veiklos pasirinkimo laisvė, pripažįstama vaiko teisė gyventi ir elgtis pagal prigimtį, asmeninę patirtį.);
- ❖ *Tęstinumo* (Atsižvelgiama į vaiko patirtį, įgytą šeimoje, vaikų amžių, priešmokyklinio ugdymo tikslus ir uždavinius. Ugdymo turiniui kiekvienais amžiaus tarpsniais pamažu sudėtingėjant, pateikiamos vis sudėtingesnės situacijos, nagrinėjamos vis sudėtingesnės problemos, įgaunama vis daugiau pažinimo patirties ir informacijos.);
- ❖ *Tikslingumo ir veiksmingumo* (Ugdymo turinys sudarytas atsižvelgiant į ikimokyklinio ugdymo tikslus ir uždavinius, į mūsų regiono, miestelio kultūrinę tradicijas, orientuotas į šiuolaikinę vaikystės sampratą ir grindžiamas vaikui prasmingais faktais, procesais, situacijomis.);
- ❖ *Įvairovės* (Ugdymas grindžiamas formų, metodų, priemonių įvairove.);
- ❖ *Vertybinių nuostatų ugdymo* (Padedama vaikui visa, kas jį supa, įprasminti per dorovines žmogaus nuostatas į pasaulį. Ugdomas savarankiškas, doras, kūrybingas, atsakomybę jaučiantis žmogus, gebantis bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais ir suaugusiais, gerbiantis kitaip mąstančius, kitokios išvaizdos ir patirties žmones.);
- ❖ *Multikultūriškumas* („*Multikultūrinis ugdymas* – tai idėja, kurios tikslas – papildyti švietimo institucijų veiklą taip, kad vaikai, priklausantys skirtingoms rasėms, tautybėms, kultūrinėms grupėms turėtų lygias galimybes mokykloje ir gyvenime“ (L. Duoblienė).).

2.2. Poreikiai ir savitumas

Ikimokyklinio ugdymo programa „Po žilvičio šakele“ parengta atsižvelgiant į įstaigą lankančių vaikų poreikius. Ji sudaryta pagal atskirų amžiaus tarpsnių vaikų norus ir gebėjimus.

Ugdydami vaiką, siekiame, kad jis augtų **orus, smalsus, bendraujantis, sveikas, kuriantis, sėkmingai besiuogdantis**.

Vaikų nuo gimimo iki trejų metų gebėjimai yra integralūs. 3-4 m. svarbiausias vaiko noras - žaisti, judėti, tyrinėti, kurti, atrasti. Vaikų nuo trejų iki šešerių metų gebėjimai labiau diferencijuoti. Dėl šios priežasties santykinai išskiriami du vaiko gebėjimų formavimosi laikotarpiai: 1) 1-3 žingsniuose- vaikai nuo gimimo iki trejų metų; 2) 4-6 žingsniuose- vaikai nuo trejų iki šešerių metų. Vaikų ugdymosi pasiekimų žingsnių siejimas su amžiumi yra sąlyginis.

Numatyta ir galimybė tenkinti vaikų norą naudotis IT.

Vaikams, turintiems kalbos, kalbėjimo ir komunikacijos sutrikimų, teikiama logopedo pagalba.

Išskirtinis dėmesys yra skiriamas vaiko fizinės ir psichinės sveikatos stiprinimui. Esame įsijungę į tinklą „Sveika mokykla" ir sėkmingai dirbame šioje srityje.

Prioritetinė įstaigos ugdymo nuostata – multikultūriškumo puoselėjimas. Sėkmingai dalyvaujame įvairiose tarptautinėse veiklose (projektuose), kuriančiuose sąlygas savos kultūros bei kitų Europos kraštų kultūrų pažinimui ir puoselėjimui, kultūriniam mainams ir vidiniam vaiko tobulėjimui.

Institucijoje rūpinamasi vaiko dvasiniu ryšiu su jį supančia gamta. Kuriama saugi, tausojanti aplinka. Stengiamasi rasti ar sukurti naujas ugdymo(si) erdves. Kiekviena grupei skiriama bent po dvi patalpas, kuriose galima organizuoti ugdymą. Siekiama racionaliai panaudoti ne tik poilsiui skirtas erdves, bet ir salę, koridorius, grupių prieigas. Įrengta erdvi ir nuolat atsinaujinanti lauko žaidimų aikštelė.

2.3. Sąveika tarp auklėtojų, vaiko ir šeimos

Karmėlavos lopšelio- darželio „Žilvitis" ugdymo sistemoje išskirtina sąveika tarp ugdymo partnerių „ugdytinis – ugdytojas - šeima".

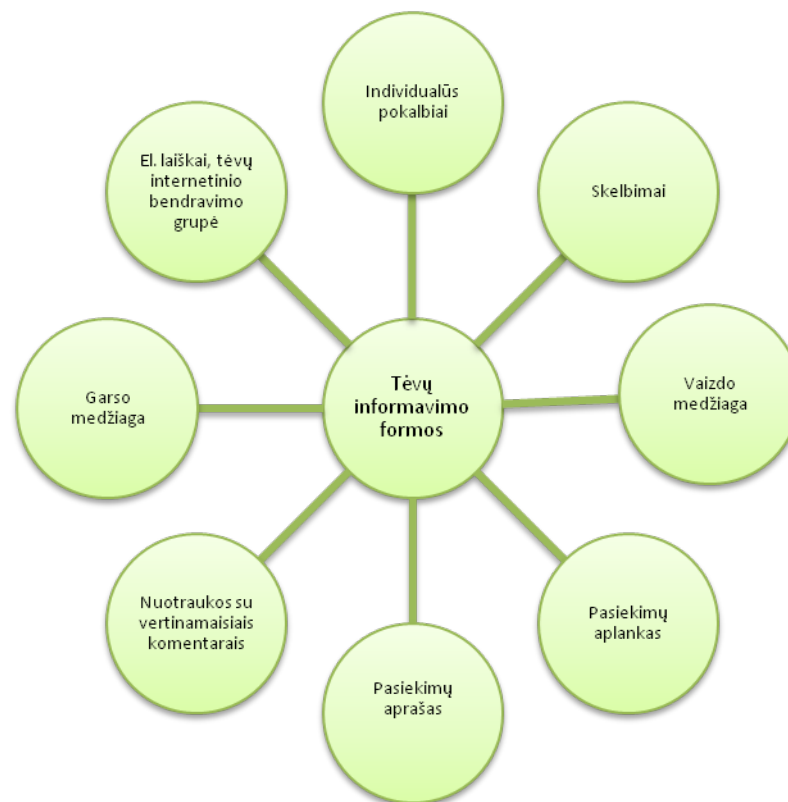
Tėvai ir auklėtojai sukuria vaiko gyvenimo erdvę, kurioje jo potyriai suteikia vaiko vystymui(si) kryptį, lemia ugdymo(si) kokybę. Aktyvus šeimos dalyvavimas institucijos gyvenime lemia vaiko, motyvaciją, pasiekimus, savivertę ir elgesį.

Institucija, bendraudama su šeima, siekia:

- ✚ atskleisti šeimai vaiko gyvenamosios Karmėlavos lopšelyje-darželyje „Žilvitis“ ypatumus ir supažindinti su sąlygomis;
- ✚ vykdyti tėvų švietimą pedagogikos ir psichologijos klausimais;
- ✚ susipažinti su šeimos gyvenimo būdu;
- ✚ drauge ieškoti bendrų ugdomojo poveikio vaikui priemonių.

Sąveikos esmė - viskas, kas daroma, daroma vaikų labui.

Labai svarbu padėti tėvams suprasti esminius ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų vertinimo tikslus, paskirtį ir prasmingumą. Galimos tėvų informavimo formos pateikiamos 1 paveiksle. Svarbu pasirinkti tinkamą informavimo formą pagal esamą situaciją.

1 pav. Tėvų informavimo formos

2.4. Ugdymo paslaugos

Karmėlavos lopšelis-darželis „Žilvitis“:

- ✚ teikia kokybišką, atitinkantį vaiko poreikius, ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą;
- ✚ sudaro lygias ugdymo(si) galimybes kiekvienam vaikui;
- ✚ garantuoja informacinę, socialinę, pedagoginę, švietimo pagalbą ugdytiniams;

- ✚ teikia pedagoginę pagalbą specialiųjų poreikių vaikams, juos integruojant į ugdymo procesą;
- ✚ užtikrina sveikas ir saugias ugdymosi erdves, padeda saugoti ir stiprinti sveikatą;
- ✚ organizuoja visapusišką vaiko asmenybės ugdymą, plėtoja gyvenimui ir sėkmingam ugdymui(si) būtinas kompetencijas;
- ✚ tenkina ugdytinių saviugdos ir saviraiškos poreikius ir vykdo prevencines programas;
- ✚ pasiruošusi teikti švietimo pagalbą ikimokyklinio amžiaus vaiką namuose auginančiai šeimai ir nelankantiems ugdymo įstaigos vaikams.

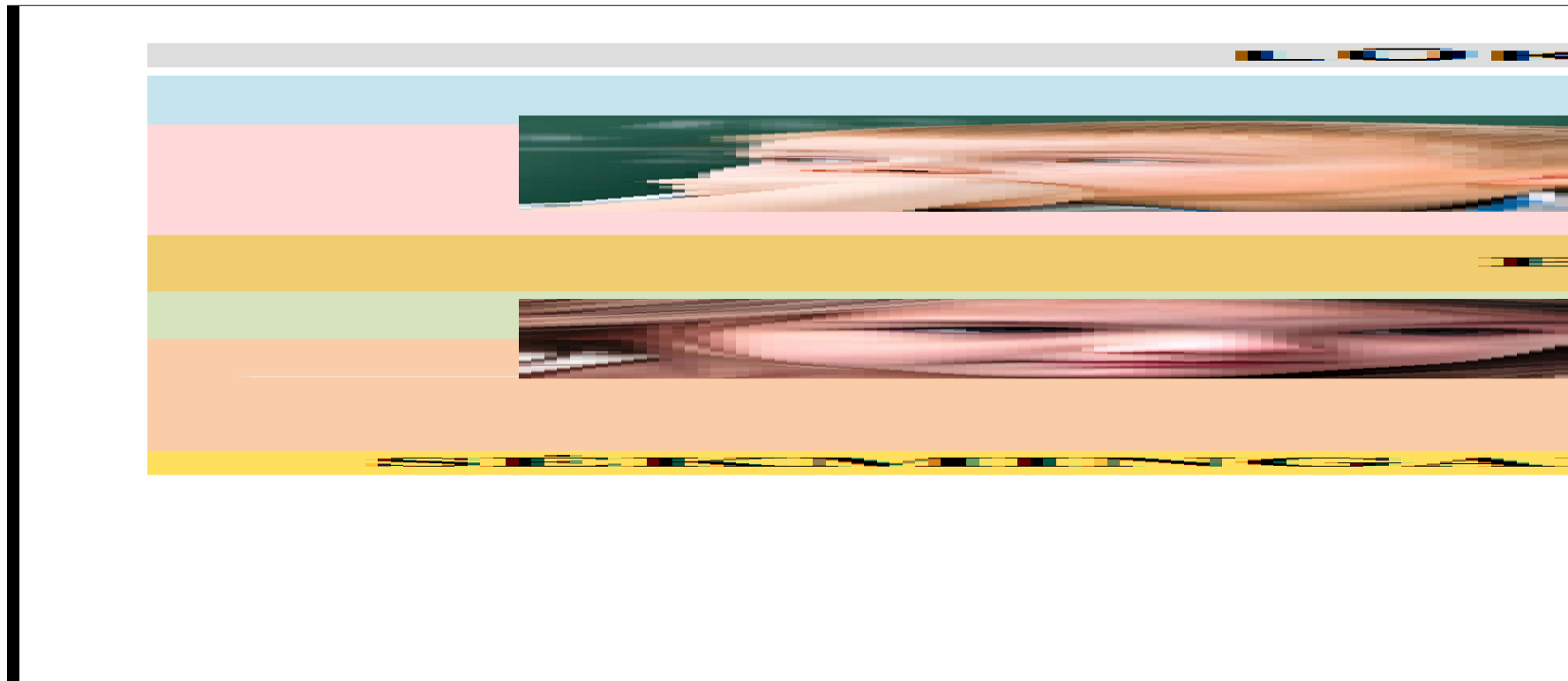
III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

TIKSLAS:

Atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias, individualią patirtį, padėti vaikui išsiugdyti savarankiškumo, sveikos gyvensenos, pozityvaus bendravimo su suaugusiais ir vaikais, kūrybiškumo, savo šalies ir Europos kultūrų pažinimo, mokėjimo mokytis pradmenis.

UŽDAVINIAI:

- ❖ Plėtoti vaiko individualias fizines, socialines, pažinimo, kalbos ir bendravimo, kūrybines galias, gebėjimą pažinti ir išreikšti save.
- ❖ Pozityviai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir vaikais, mokytis spręsti kasdienes problemas, atsižvelgti į savo ir kitų ketinimus, veiksmų pasekmes.
- ❖ Aktyviai dalyvauti ir kūrybiškai išreikšti save šeimos, ugdymo įstaigos ir vietos bendruomenės gyvenime.
- ❖ Mokytis pažinti ir veikti: žaisti, kelti klausimus, tyrinėti, rinktis veiklos būdus ir priemones, samprotauti apie tai, ko išmoko, numatyti tolesnės veiklos žingsnius.
- ❖ Supažindinti vaikus su Europos ir pasaulio kultūrų tradicijomis, integruojant mišrių šeimų vaikus į ugdymo procesą.

2 pav. Lūkesčiai ir pasiekimų sritys.

IV. UGDYMO TURINYS, PRIEMONĖS, METODAI

IV.1. Sveikatos saugojimo kompetencija

SIEKTINA KOMPETENCIJA <i>(vertybinės nuostatos, gebėjimai, žinios ir patirtis)</i>	2 – (5) 6 METŲ VAIKŲ VEIKLOS GAIRĖS
--	--

<p><u>Fizinis aktyvumas</u></p> <p><i>Esminė nuostata:</i> Noriai, džiaugsmingai juda.</p> <p><i>Esminiai gebėjimai:</i></p> <ul style="list-style-type: none">☐ koordinuotai, išlaiko pusiausvyrą, eidamas, bėgdamas, šliauždamas, ropodamas, lipdamas, šokinėdamas;☐ spontaniškai ir tikslingai, atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika. <p><u>Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai</u></p> <p><i>Esminė nuostata:</i> Noriai įvaldo sveikam kasdieniniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.</p>	<p style="text-align: center;">PROJEKTAS/IDEJA „AŠ SVEIKAS“</p> <p style="text-align: center;">1. <u>Žingsnis</u></p> <p><u>Mokosi:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Sėdėti, šliaužioti, ropoti pirmyn ir atgal.• Savarankiškai valgyti ir gerti iš puodelio.• Stovėti laikydamasis ar savarankiškai.• Žingsniuoti laikydamasis, vedamas arba savarankiškai.• Tikslingai siekti daikto.• Suimti smulkų daiktą, perimti daiktus iš vienos rankos į kitą. <p style="text-align: center;">2. <u>Žingsnis</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Suaugusiojo padedamam plautis ir šluostytis rankas.• Kartais parodyti mimika ar ženklais kada nori tuštintis ir šlapintis.• Paprašytas padėti žaislą į nurodytą vietą.• Savarankiškai atsistoti, atsitūpti, pasilenkti, eiti į priekį, šoną ir atgal.• Eiti stumdamas ar tempdamas daiktą, atsisėdęs ant riedančio žaislo stumtis kojomis.• Bėgti tiesiomis kojomis, padedamam lipti laiptais aukštyn, žemyn.• Spirti, ridenti ir mesti kamuolį laikydamas pusiausvyrą.• Ploti rankomis, pasukti riešą, apversti plaštaką delnu žemyn, aukštyn• Paimti daiktą iš viršaus apimdamas jį pirštais, išmesti daiktus iš rankos atleisdamas pirštus. <p style="text-align: center;">3. <u>Žingsnis</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Pasakyti, ko nori ir ko nenori valgyti.
---	---

<p>Esminiai gebėjimai:</p> <ul style="list-style-type: none">☐ savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus-apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu;☐ prižiūri savo išorę-prausiasi, šukuojasi;☐ saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.	<ul style="list-style-type: none">• Pradėti naudoti stalo įrankius.• Savarankiškai valgyti ir gerti.• Geriau derinti akies-rankos, abiejų rankų ir kojų judesius.• Tiksliau konstruoti, verti, ridenti, mėtyti.• Tiksliau skirtingu ritmu eiti ten, kur nori, pastovėti, apeiti ar peržengti kliūtis.• Pastovėti ant vienos kojos, atsispirdamas abiem kojomis pašokti nuo žemės, nušokti nuo laiptelio.• Lipti ir nultipti laiptais pakaitiniu žingsniu laikydamasis suaugusiojo rankos ar turėklų.• Bėgti keisdamas kryptį, spirti kamuolį. <p style="text-align: center;">4. <u>Žingsnis</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Valgyti gana tvarkingai, priminus skalauti burną po valgio.• Pasakyti, kodėl reikia plauti vaisius, daržoves uogas.• Savarankiškai naudotis tualetu ir susitvarkyti juo pasinaudojus.• Apsirengti ir nusirengti, apsiauti ir nusiauti šiek tiek padedant.• Plauti, nusišluostyti rankas ir veidą.• Susitvarkyti dalį žaislų, su kuriais žaidė.• Pasakyti, kodėl negalima imti aštrių ir pavojingų daiktų (degtukų, vaistų ir kt.)• Stovint ir sėdint atlikti įvairius judesius kojomis ir rankomis: pasistiebti, atsistoti ant kulnų, ant pirštų galų ir kt.• Eiti ant pirštų galų, siaura linija, gimnastikos suoleliu, lipti laiptais aukštyn ir žemyn nesilaikydamas už turėklų.• Šokinėti abiem ir ant vienos kojos, nušokti nuo paaukštėjimo• Minti ir vairuoti triratuką, paspirtuką.• Tiksliau atlikti judesius plaštaka, pirštais bei ranka (imti, atgnybti, suspausti dviem pirštais, kočioti tarp delnų,
--	--

	<p>mojuoti, plasnoti)</p> <ul style="list-style-type: none">• Pagauti ir mesti kamuolį ištiestomis rankomis. <p style="text-align: center;">5. <u>Žingsnis</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Valgyti tvarkingai, taisyklingai naudoti stalo įrankius. Serviruoti ir tvarkyti stalą, vadovaujant suaugusiojo.• Domėtis, koks maistas sveikas ir visavertis.• Savarankiškai apsirengti ir nusirengti, apsiauti ir nusiauti batus• Tvarkyti žaislus ir veiklos vietą.• Saugot save ir kitus žaisdamas ar ką nors veikdamas.• Eiti pakaitiniu ir pristatomuoju žingsniu, pristatydamas pėda prie pėdos, aukštai keldamas kelius, judėdamas vingiais, atlikdamas judesius rankomis.• Bėgioti vikriai, vingiais, greitėdamas, lėtėdamas, ant pirštų galų, išsisukinėdamas.• Šokinėti abiem kojomis vietoje, judėdamas pirmyn, ant vienos kojos, mėgindamas persokti kliūtį, laiptoti lauko įrenginiais.• Mesti kamuolį iš įvairių padėčių, gaudyti, mušinėti.• Tiksliai atlikti sudėtingus judesius pirštais ir žirkklėmis (verti ant virvelės, segti sagas, dėlioti smulkia dėlione, konstruoti lego kaladėlėmis) <p style="text-align: center;">6. <u>Žingsnis</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Savarankiškai apsirengti ir nusirengti, apsiauti ir nusiauti. Plauti rankas, nusišluostyti rankas ir veidą.• Valgyti tvarkingai, įvardyti maisto produktus. Pasakyti kurį maistą valgyti sveika, kurį reikia riboti.• Suaugusiųjų padedamas pasirinkti drabužius ir avalynę pagal orą.• Laikytis sutartų saugaus elgesio taisyklių. Įsiminti saugaus elgesio gatvėje, kur kreiptis iškilus pavojui,
--	--

	<p>pasiklydus.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eiti ratu, poromis, atbulomis, šonu, ant pirštų galų, ant kulnų, aukštai keldamas kelius, suoleliu. Klausytis komandos. • Bėgti ilgesnius atstumus, įkalnėn, nuokalnėn, keisdamas kryptį, gyvatėle. • Šokinėti ant vienos kojos judėdamas pirmyn, šokti į tolį, į aukštį. • Važiuoti dviračiu, apvažiuoti kliūtis, dalyvauti estafetėse. • Atlikti sporto žaidimo elementus su kamuoliu, žaisti komandomis, derinti veiksmus. • Tiksliau valdyti pieštuką bei žirkles. Rankos ir pirštų judesius atlikti vikriau, greičiau, kruopščiau, tiksliau. 	
PRIEMONĖS		
PRIEMONIŲ GRUPĖS	PAGRINDINĖS UGDYMO PRIEMONĖS	PAPILDOMOS UGDYMO PRIEMONĖS
<i>INDIVIDUALAUS NAUDOJIMO PRIEMONĖS.</i>	Servetėlės, rankšluosčiai, dantų šepetėlis, pasta.	Priemonės maudymuisi vonioje, baseine, skirtos rūbeliams skalbti, džiovinti; pirštų, delnų, pėdų atspaudų darymo medžiagos (dažai, molis, smėlis ir kt.
<i>BENDRO NAUDOJIMO PRIEMONĖS.</i>	Higienos reikmenys (muilas); kaspiniai, skarelės, skraistės šokiui; lankai; šokdynės, virvutės, kamuoliai, kėgliai, badmintonas; įvairūs treniruokliai (batutas ir kt.); šiurkštūs, gruoblėti kilimėliai; sūpuoklės, sienelės, kopėčios, laipiojimo virvės, gimnastikos suoleliai, čiužiniai; priemonės estafetėms, kliūtims; audeklo atraižos, elastingas popierius, rupus žvyras, nugludinti akmenėliai;	Kūno dažai; paveikslėliai, knygelės, dėlionės, loto augimo ir sveikatos temomis; vaikams pritaikyti indai ir stalo įrankiai, buitės technika, skirta maistui ruošti; priemonės varstymui, segiojimui, raišiojimui; įvairios spynos, užraktai ir raktai; kabliukai; užsklandos;

	riedučiai, paspirtukai; rogutės, slidės.	kamuoliai, skirti šokuoti, suptis; supamieji žaislai; jėgos ugdymo priemonės (sunkūs kamuoliai, kelmeliai ir kt.); grūdinimosi priemonės (indai vandeniui ir kt.); riedantys žaislai (karučiai, automobiliai, traukiniai ir kt.), ratai; triračiai.
--	--	---

IV.2. Socialinė kompetencija

<p>SIEKTINA KOMPETENCIJA (vertybinės nuostatos, gebėjimai, žinios ir patirtis)</p>	<p>2 – (5) 6 METŲ VAIKŲ VEIKLOS GAIRĖS</p>
<p><u>Savivoka ir savigarba</u></p> <p>Vertybinė nuostata: Save vertina teigiamai.</p> <p>Esminiai gebėjimai:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Supranta savo asmens tapatumą (aš esu, buvau, būsiu), pasako, kad yra berniukas/mergaitė; ☐ priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei; ☐ pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka; ☐ supranta ir gina savo 	<p style="text-align: center;">PROJEKTAS/IDEJA „AŠ ORUS“</p> <p style="text-align: center;">1. <u>Žingsnis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mimika, kūno judesiais ir gestais išreikšti džiaugsmą, liūdesį, baimę, pyktį. • Nusiraminti kalbinamas, nešiojamas, supamas. • Jausti savo kūno buvimą – apžiūrinėti, tyrinėti savo rankas, kojas, stebėti jų judėjimą. • Šypsotis, krykštauti, kai aplinkiniai maloniai bendrauja su juo. • Atpažinti juo besirūpinantį suaugusįjį, džiaugtis jį pamatęs, atsakyti jam kalbinamas, žaidinamas. • Būti šalia kitų vaikų, juos liesti, mėgdžioti jų veido išraiška, veiksmus. <p style="text-align: center;">2. <u>Žingsnis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Džiaugtis, liūdėti, pyktį reikšti skirtingu intensyvumu. Atpažinti kito vaiko ar suaugusiojo džiaugsmo, liūdesio, pykčio emocijų išraiškas. • Nusiraminti kalbinamas, nešiojamas, glaudžiamas, maitinamas, kai yra išsigandęs, užsigavęs ar išalkęs. Reaguoti į juo besirūpinančio suaugusiojo veido išraiška, balso intonacija, žodžius. • Atpažinti savo kūno išorės vaizdinius: save neseniai darytuose nuotraukose, savo atvaizdą veidrodyje, pavadinti kelias kūno dalis. • Parodyti prierašumą prie juo besirūpinančio suaugusiojo. Stebėti ir mėgdžioti jo veiksmus, žodžius. Vykdyti jam

<p>teises būti ir žaisti kartu su kitais.</p> <p><u>1. Emocijų suvokimas ir raiška</u></p> <p><i>Esminė nuostata:</i> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.</p> <p><i>Esminiai gebėjimai:</i></p> <ul style="list-style-type: none">☐ Atpažįsta ir įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus bei jų priežastis, bando į juos atsiliiepti☐ Įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamai, kitiems priimtinais būdais <p><u>Savireguliacija ir savikontrolė</u></p> <p><i>Esminė nuostata:</i> Nusiteikęs sutelkti dėmesį, būti kantrus, valdyti</p>	<p>suprantamus suaugusiojo prašymus, kreiptis į jį pagalbos.</p> <ul style="list-style-type: none">• Žaisti greta kitų vaikų, stebėti jų veiklą. Jiems šypsotis, mėgdžioti jų veiksmus. <p style="text-align: center;">3. Žingsnis</p> <ul style="list-style-type: none">• Pradėti atpažinti, ką jaučia, turėti savus emocijų raiškos būdus. Pradėti vartoti emocijų raiškos žodelius ir emocijų pavadinimus. Pastebėti kitų žmonių emocijų išraišką.• Rodyti pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Geriau valdyti savo emocijų raišką ir veiksmus. Kalbėti su savimi žaisdamas, kontroliuoti savo elgesį.• Išbandyti įvairius konfliktų sprendimo ar savo interesų gynimo būdus.• Kalbėti pirmuoju asmeniu, savo „aš“ sieti su savo veikla ir daiktų turėjimu. Atskirti berniukus nuo mergaičių, pavadinti 5-6 kūno dalis.• Drąsiai veikti, rizikuoti, išbandyti ką nors naują, kai šalia yra juo besirūpinantys suaugusieji. Ramiai stebėti nepažįstamus žmones.• Žaisti greta bendraamžių, trumpai pažaisti su kitu vaiku. Bendrauti mimika, judesiais, veiksmais, dažniau kalbėtis su kitu vaiku.• Pakaitomis atlikti veiksmus su tuo pačiu žaislu. <p style="text-align: center;">4. Žingsnis</p> <ul style="list-style-type: none">• Jausti ir pavadinti pagrindines emocijas, reikšti jas mimika, balsu, veiksmais, poza.• Atpažinti kitų emocijas pagal veido išraišką, elgesį, veiksmus. Tinkamai į jas reaguoti (paguosti, padėti).• Pradėti valdyti savo emocijų raiškos intensyvumą priklausomai nuo situacijos: nusiraminti kalbant apie tai, kas jį įskaudino, girdėti suaugusiojo komentarus.• Stengtis laikytis žaidimo taisyklių, nuolat primenant, laikytis grupėje numatytos tvarkos bei susitarimų.
--	---

<p>emocijų raišką ir elgesį.</p> <p><i>Esminiai gebėjimai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ ilgesnį laiką sutelkia dėmesį klausymui, stebėjimui, veiklai; ☐ įsivardinti geba nusiraminti; ☐ bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus. <p><u>Santykiai su suaugusiais</u></p> <p><i>Esminė nuostata:</i></p> <p>Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais.</p> <p><i>Esminiai gebėjimai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdieninėje ir neįprastoje aplinkoje; ☐ mokosi iš suaugusių, drąsiai reiškia jiems savo 	<ul style="list-style-type: none"> • Suprasti, kad turi nuo kitų atskirų savo norų, ketinimų ir jausmų. Pasakyti, kaip jaučiasi, ko nori jis pats ir kaip jaučiasi kitas asmuo. Pasakoti tėvams, ką veikė darželyje. • Grupėje jaustis saugus, pasitikėti grupės auklėtoja, bendradarbiauti su ja (kalbėtis, klausti, tartis). Paklaustas suaugusiojo pasakyti savo nuomonę. Laikytis suaugusiųjų nustatytos tvarkos, priimti jų pagalbą, pasiūlymus bei vykdyti individualiai pasakytus prašymus. • Žaisti bendrus žaidimus su bendraamžiais. Tartis dėl vaidmenų, siužeto, žaislų. • Žaidžiant mėgdžioti kitus vaikus, suprasti jų norus, suprasti kita kalba kalbančio vaiko sumanymus. Tartis dėl vaidmenų, siužeto, žaislų. • Turėti vieną ar kelis nenuolatinius žaidimo partnerius. <p style="text-align: center;">5. Žingsnis</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atpažinti ir pavadinti savo jausmus ir įvardyti situacijas kuriose jie kilo. Kalbėtis apie jausmus su kitais – pasakyti ar paklausti, kodėl pyksta, kodėl verkia. • Nusiraminti, atsipalaiduoti, klausantis muzikos, pabūti vienas, kalbėtis su kitais. • Jausmus reikšti mimika ir žodžiais dažniau nei veiksmis. • Laikytis grupėje numatytos tvarkos, susitarimų, taisyklių. Priminti kitiems elgesio taisykles. • Apibūdinti savo išvaizdą, pasakyti, kad suaugęs bus vyras (moteris), tėvelis (mama). • Kalbėti apie savo šeimą, grupę. • Rodyti, prašyti, siūlyti, aiškinti, nurodinėti įtraukiant suaugusįjį į savo žaidimus. Priimti su veikla susijusius suaugusiojo pasiūlymus. • Drąsiai bendrauti su mažiau pažįstamais ar nepažįstamais žmonėmis grupėje, salėje ar įstaigos kieme. • Geranoriškai veikti su kitais vaikais, siūlyti savo sumanymus ir priimti kitų. Fantazuoti.
---	---

<p>nuomonę, tariasi, derasi;</p> <p>☐ žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais.</p> <p style="text-align: center;"><u>Santykiai su bendraamžiais</u></p> <p><i>Esminė nuostata:</i></p> <p>Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais.</p> <p><i>Esminiai gebėjimai:</i></p> <p>☐ Supranta, kas yra gerai, kas blogai;</p> <p>☐ draugauja bent su vienu vaiku arba su visais - supranta kitų norus, dalinasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda;</p> <p>☐ padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Sėkmingai įsitraukti į vaikų grupę ir nuolat kartu žaisti. <p style="text-align: center;">6. <u>Žingsnis</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Apibūdinti savo jausmus, pakomentuoti juos sukėlusias situacijas, kuriose jie kilo.• Pastebėti nuskriaustą, nusiminusį ir geranoriškai jam padėti.• Kalbėti apie tai, kas gali padėti pasijusti geriau, jei yra nusiminęs, piktas.• Taikyti įvairius nusiramavimo, atsipalaidavimo būdus. Ieškoti taikių išeičių, kad neskaudintų kitų. Valdėti savo pyktį, įniršį.• Priimti dienos ritmo pasikeitimus. Suprasti susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą.• Suvokti savo norus, jausmus, savybes, gebėjimus, šeimą, bendruomenę, Tėvynę. Suvokti save, kaip galinti daryti įtaką kitam ir atsargiai pasirinkti sprendimo būdus.• Vertinti save ir savo gebėjimus teigiamai. Stebėti ir atpažinti kitų palankumo ir nepalankumo jam ženklus.• Geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su suaugusiais. Tartis, diskutuoti su jais, teikti pasiūlymus, stengtis laikytis susitarimų.• Paaiškinti, kodėl negalima bendrauti su nepažįstamais žmonėmis, kai šalia nėra suaugusiojo. Žinoti į ką galima kreiptis pagalbos pasimetus, nutikus nelaimei.• Rodyti iniciatyvą bendraujant ir bendradarbiaujant su kitais vaikais, palaikyti su jais gerus santykius, domėtis skirtumais tarp vaikų ir juos toleruoti.• Diskutuoti, tartis, derėtis su kitais vaikais dėl žaidimų sumanymų ir veiklos. Dalytis žaislais ir kovoti už kitų teisę žaisti paeiliui.• Suprasti, koks elgesys yra geras ar blogas ir kodėl. Suvokti savo veiksmų pasekmes sau ir kitiems.
--	--

PRIEMONĖS		
PRIEMONIŲ GRUPĖS	PAGRINDINĖS UGDYMO PRIEMONĖS	PAPILDOMOS UGDYMO PRIEMONĖS
<i>INDIVIDUALAUS NAUDOJIMO PRIEMONĖS.</i>	Asmeninis žaislas, albumas, segtuvas (su šeimos ar grupės gyvenimo nuotraukomis, piešiniais ir kt.).	Pratybų knygelės, atskiri lapai su bendravimo ir kt. situacijomis; ūgio matuoklė; vaiko dienoraštis; efekto žaislai (popieriniai fejerverkai ir kt.); aplankai (darbeliams sudėti); kalendoriai (stalo, sienos, proginiai).
<i>BENDRO NAUDOJIMO PRIEMONĖS.</i>	Popierinės kortelės vardui, užrašams; saugaus eismo, elgesio, bendravimo situacijų pratybų lapai; žaislai vaikams džiuginti (žaidimui su muilo, vandens burbulais, balionai); Lietuvos ir regiono žemėlapiai; Lietuvos Respublikos vėliava (maža); gaublys, saugaus eismo ir elgesio kortelės, knygelės, paveikslėliai, dėlionės, stalo žaidimai, nuotaikų kortelės; siužetiniai žaislai (lėlės, vežimėliai, baldai, indeliai, drabužiai, įvairių profesijų atributai; automobiliai, buities ir kt. daiktai; žaidimai promis, keliese (domino, loto); atsipalaidavimo žaislai (minkšti žaislai, kamuoliukai spaudymui rankomis; priemonės šviesos ir šešėlių žaismui; veidrodžiai; raminančios,	Švenčių atributika (popierinės girliandos, širdelės, kaukės, žaislai eglutei, konfeti ir kt.); pasaulio žemėlapis, įvairūs vietovių, kelionių ir kt. žemėlapiai; Lietuvos Respublikos herbas, gimtojo miesto herbas; socialinio turinio vaikiškos knygos, žurnalai; interesų, talentų kortelės, paveikslėliai; vaiko teisių kortelės ar paveikslėlių rinkiniai, knygelės; poelgio-pasekmės paveikslėliai arba kartoninės dėlionės; siužetiniai ir minkšti žaislai, daiktų modeliai;

	<p>aktyvinančios ir kt. muzikos įrašai.</p>	<p>žaislai, skirti žaidimui poromis (šachmatai, šaškės), keliese (įvairūs stalo žaidimai); žaislai-galvosūkių; efekto žaislai; statybinės detalės su sraigtais ir veržlėmis (medinės, plastmasinės, metalinės ir kt.), kaladėlės (Duplo, Lego ir kt.), teminiai jų rinkiniai, konstruktoriai, mozaikos, medinės, plastmasinės, kartoninės dėlionės (Puzzle ir kt.); širmelės, užtiesalai, dėžės, krepšiai, pagalvėlės, kilimėliai; vaikiška bižuterija (karoliai, segės, dirželiai), rūbai, skraistės ir kt., skirti persirengimui, „puošimuisi“; kompiuteriniai žaislai, skatinantys vaiką išbandyti naują ir kt.</p>
--	---	---

IV.3. Komunikavimo kompetencija

<p>SIEKTINA KOMPETENCIJA (vertybinės nuostatos, gebėjimai, žinios ir patirtis)</p>	<p>2 – (5) 6 METŲ VAIKŲ VEIKLOS GAIRĖS</p>
<p><u>Sakytinė kalba</u> Esminė nuostata: Nusiteikęs išklausti kitą ir</p>	<p>PROJEKTAS/IDEJA „AŠ BENDRAUJANTIS“</p> <p>1. Žingsnis</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klausymas. Įdėmiai klausytis suaugusiojo. Skirti griežtą ir malonų kalbinančio suaugusiojo toną. Suprasti

<p>išreikšti save bei savo patirtį kalba.</p> <p><i>Esminiai gebėjimai:</i></p> <ul style="list-style-type: none">☐ klausosi ir supranta kitų kalbėjimą;☐ kalba su suaugusiaisiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreiškdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis;☐ intuityviai junta kalbos grožį. <p><i><u>Rašytinė kalba</u></i></p> <p><i>Esminė nuostata:</i></p> <p>Domisi rašytiniais tektais, simboliais, skaitomu tekstu.</p> <p><i>Esminiai gebėjimai:</i></p> <ul style="list-style-type: none">☐ atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius;☐ pradeda skaitinėti.	<p>elementarius kalbinančiojo klausimus ir prašymus. Atpažinti artimiausios aplinkos garsus. Džiaugtis įvairiais garsais ir ritmais. Suprasti savo ir artimųjų vardus, artimiausios aplinkos daiktų ir reiškinių pavadinimus. Suprasti veiksmy pavadinimus, gebėti veiksmais atsakyti į klausimus.</p> <ul style="list-style-type: none">• Kalbėjimas. Komunikavimui vartoti įvairius garsus ir judesius. Čiauškėti, kartoti, mėgdžioti jam tariamus garsus ir skiemenis. Vartoti kelis trumpus žodelius objektams, veiksams įvardyti, norams išsakyti, palydėti juos judesiu.• Skaitymas. Vartinėti knygeles, žiūrinėti paveikslėlius. Palankiai reaguoti į knygelių skaitymą (vartymą) kartu su suaugusiaisiais.• Rašymas. Stebėti rašančiuosius, domėtis įvairiomis rašymo priemonėmis, braukti jomis įvairias linijas. <p style="text-align: center;">2. Žingsnis</p> <ul style="list-style-type: none">• Klausymas. Klausytis ir kalba, mimika, gestais reaguoti į suaugusiųjų ir vaikų kalbėjimą. Suprasti vaikų ir suaugusiųjų kalbą apie artimiausios aplinkos objektus, reiškinius, santykius, nesudėtingus trumpus tekstus: žaidinimus, eilėraštkus, pasakas, pasakojimus, su dienvorke susijusius paaiškinimus, prašymus, paprastus klausimus. Suprasti ir greitai išmolti paprastų naujų žodžių. Išklausti ir suprasti du vienas po kito išsakomus prašymus, kvietimus.• Kalbėjimas. Noriai dalyvauti pokalbiuose. Mėgdžiojimu, žodelių pakartojimais, veiksmais, mimika ir pantomimika dalyvauti paprastuose žodiniuose žaidimuose. Dviejų trijų žodžių sakiniiais kalbėti apie tai, ką mato ir girdi, kas atsitiko, ko nori. Suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius.• Skaitymas. Vartyti knygeles, žiūrinėti paveikslėlius, piršteliu juos rodyti. Atpažinti mėgstamas knygeles, norėti, kad jas jam paskaitytų. Taisyklingai laikyti knygelę (kartais). Reaguoti į skaitomą tekstą. Kreipti dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius.• Rašymas. Įvairiomis rašymo priemonėmis spontaniškai braukti popieriaus lape.
---	--

	<p style="text-align: center;">3. Žingsnis</p> <ul style="list-style-type: none">• Klausymas. Klausyti skaitomų ir pasakojamų kūrinėlių, naujų žodžių. Išklaudyti, suprasti ir reaguoti į kelis vienas paskui kitą sekančius prašymus, siūlymus, patarimus.• Kalbėjimas. Kalbėti 3–4 žodžių sakiniais ir klausinėti apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus. Pradėti mėgdžioti suaugusiųjų kalbėseną. Sakyti „ačiū“, „prašau“. Kalbėti ir klausinėti apie tai, ką matė ir girdėjo, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius, net jei jų dabar ir nemato. Domėtis laidomis, animaciniais filmais vaikams, kalbėti apie juos. Vienu ar keliais žodžiais atsakyti į elementarius klausimus. Kalbėti kelių žodžių sakiniais, žodžius derinti pagal giminę, skaičių, linksnį. Kartu su suaugusiuoju deklamuoti eilėraštkus, užbaigti žinomas pasakas, eilėraštkius.• Skaitymas. Vartyti knygeles, dėmesį skiriant ne tik paveikslėliams, bet ir tekstui. Prašyti paskaityti. Gebėti sieti paveikslėlius su juose vaizduojamais konkrečiais daiktais, juos pavadinti. Pradėti pažinti aplinkoje esančius simbolius.• Rašymas. Įvairiomis rašymo priemonėmis kraiglioti vertikalias ir horizontalias linijas. <p style="text-align: center;">4. Žingsnis</p> <ul style="list-style-type: none">• Klausymas. Klausytis aplinkinių pokalbių, sekamų, pasakojamų, skaitomų, deklamuojamų kūrinėlių literatūrine kalba, tarmiškai. Bandyti suprasti ir reaguoti į tai, ką jam sako, aiškina suaugusysis ar vaikas. Stengtis suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus.• Kalbėjimas. Kalbėti su savimi, kalbėti kitam, klausinėti, užkalbinti, prašyti, pašaukti. Pradėti laikytis elementarių kalbinio etiketo normų. Pasakoti apie tai, ką jaučia ir jautė, veikia ir veikė, ką mato ir matė, girdi ir girdėjo, ką sužinojo, suprato. Vartoti elementarius terminus, girdėtus naujus žodžius. Kalboje vartoti paprastos konstrukcijos gramatiškai taisyklingus sakinius Taisyklingai tarti daugumą gimtosios kalbos žodžių garsų. Padedant atpažinti žodyje kelis atskirus garsus. Žaisti su garsais ir žodžiais, kurti naujus žodžius. Deklamuoti trumpus eilėraštkius,
--	---

	<p>atkartoti trumpas pasakas ar apsakymus, pridėdant savo žodžių, pasakojimą palydint gestais ir mimika.</p> <ul style="list-style-type: none">• Skaitymas. Domėtis skaitymu. Vaizduoti, kad skaito knygą, kuri jam buvo skaityta. Skaityti knygelių paveikslėlius, įvardyti įvairių objektų ir veikėjų bruožus, veiksmus. Atkreipti dėmesį į raides, simbolių (grafinius vaizdus) aplinkoje, pradėti jais manipuliuoti įvairioje veikloje.• Rašymas. Domėtis ne tik įvairiomis rašymo priemonėmis, bet ir galimybe rašyti (kompiuteriu ir kt.) Kevezonėse ir piešiniuose vaizduoti realių raidžių elementus ir raides. Raidėmis ir simboliais (grafiniais vaizdais) pradėti manipuliuoti įvairioje veikloje. <p style="text-align: center;">5. Žingsnis</p> <ul style="list-style-type: none">• Klausymas. Klausytis įvairaus turinio tekstų (grožinių, publicistinių, enciklopedinių, informacinių) apie aplinką, įvairius įvykius, reiškinius gyvai ir įrašų. Suprasti sudėtingesnio turinio tekstus. Suprasti, kad į jį kreipiamasi ar kalbama ne gimtąja kalba.• Kalbėjimas. Natūraliai kitiems kalbėti apie tai, ką žino, veikia, ko nori, tikisi. Aplinkiniams nesupratus paaiškinti, pakartoti. Žiūrėti į akis kalbant. Kalbėti, pasakoti apie tai, kas buvo nutikę, įvykę, tai sieti su žmonėmis, tautos gyvenimu, gamtos reiškiniais. Vartoti įvairią techniką, transporto priemones bei prietaisus įvardijančius žodžius. Pasakoti, kalbėtis apie matytus animacinius filmus, televizijos laidas, žaistus kompiuterinius žaidimus. Bandyti susikalbėti su kitakalbiu vaiku, pakartojant jo kalbos vieną kitą žodį. Laisvai kalbėti sudėtiniais sakiniais, žodžius į sakinius jungiant laikytis perprastų kalbos taisyklių. Vartoti daugumą kalbos dalių (daiktavardžius, veiksmažodžius, būdvardžius,rieveiksmius, prielinksnius ir kt.), keisti svetimybės į gimtosios kalbos žodžius. Išgirsti pirmą ir paskutinį garsą jo paties, tėvų, draugų vardažodžiuose, trumpuose žodžiuose. Sekti girdėtas ir savo sukurtas pasakas, kurti įvairias istorijas, eilėraštkus, inscenizuoti. Deklamuoti skaitomų pasakų eiliuotus intarpus.• Skaitymas. Domėtis abėcėlės raidėmis. Pastebėti žodžius, prasidedančius ta pačia raide. Suprasti, kad kai kurios raidės turi savo pavadinimą ir specifinę grafinę raišką. Suprasti aplinkoje matomų kai kurių spausdintų žodžių
--	--

	<p>prasmę. Sugalvoti pavadinimus paveikslėliams, knygelėms. Įvardyti specifinius skaitomo teksto veikėjų bruožus.</p> <ul style="list-style-type: none">• Rašymas. Domėtis ir suprasti skirtingų spaudinių funkcijas (kalendorius, valgiaraštis, reklama, bukletas ir pan.). Kopijuoti raides, paprastus žodžius. „Iliustruoti“ pasakas, pasakojimus, istorijas, filmukus, iliustracijose parašyti nukopijuotas raides, žodžius. Kurti ir gaminti rankų darbo knygeles su elementariais nukopijuotais sakiniais, žodžiais, raidėmis. Braižyti ir aiškinti planus, schemas, grafikus. Bandyti rašyti raides, pradėti savo vardo raidėmis (kompiuteryje rašyti savo trumpus žodelius). <p style="text-align: center;">6. Žingsnis</p> <ul style="list-style-type: none">• Klausymas. Klausytis draugų ir savo kalbos įrašų, įvairių stilių tekstų, mįslių, erzinimų, pajuokavimų bendrine kalba ir tarme. Suprasti knygelės, pasakojimo, pokalbio turinį, įvykių eigą. Suprasti pajuokavimus, dviprasmybes, frazeologizmus, perkeltinę žodžių prasmę. <p>Kalbėjimas. Kalbėti natūraliai, atsižvelgiant į bendravimo situaciją, išsakyti savo patirtį, norus, svajones, svarstymus, kalbėti apie problemų sprendimą, vartoti mandagumo bei vaizdingus žodžius (sinonimus, antonimus ir kt.), technologinius terminus (mikrofonas, pelė, klaviatūra ir kt.). Bandyti susikalbėti su kitakalbiu vaiku, suaugusiuoju. Garsiai svarstyti savo planuojamos veiklos eigą, pranešti apie tai draugui, grupei draugų, visai grupei. Klausinėti apie tai, kas išgirsta, matyta, sugalvota, pajauta. Pasakoti, kalbėti apie aplinką, gamtos reiškinius, techniką, įvardinti įvairias detales, savybes, būsenas. Vartoti naujai išgirstus sudėtingesnės sandaros žodžius. Kalbėti taisyklingais sudėtingais sakiniais, vartoti pagrindines kalbos dalis. Išgirsti žodžius, kurie panašiai skamba, bet turi skirtingą reikšmę. Išgirsti pirmą, paskutinį ir žodžio viduryje esančius garsus. Skirti gimtosios kalbos žodžius nuo išgirstų kitos kalbos žodžių. Komentuoti meno kūrinius, atpasakoti pasakas, padavimus, apsakymus, matytus ir girdėtus per įvairias skaitmenines laikmenas (TV, DVD, CD). Kurti ir pasakoti įvairius tekstus, mįsles, humoristines istorijas, deklamuoti savo sukurtus kūrinius, žaisti prasmingais ir beprasmybiškais žodžiais, bandyti juokauti, kalbėti „ateivių“, „užsienio“ kalbomis. Keisti balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonacijas ir kt.<ul style="list-style-type: none">• Skaitymas. Domėtis knygomis, įvairiais rašytiniais tekštais, suprasti nesudėtingą jų siužetą, klausinėti. Pradėti suprasti ryšį tarp knygos teksto, iliustracijų ir asmeninės patirties. Žinoti keliolika abėcėlės raidžių. Suprasti, kad garsas siejamas su raide, o</p>
--	--

	<p>raidės sudaro žodį. Pradėti skirti žodžius sudarančius garsus, skiemenis. Pažinti parašytą žodį, kaip atskirų raidžių junginį. Galėti perskaityti užrašus, kuriuos mato gatvėse, pavyzdžiui, parduotuvių, kirpyklų, kavinių pavadinimus.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rašymas. Spausdintomis raidėmis rašyti savo vardą, kopijuoti aplinkoje matomus žodžius. Piešiniuose užrašyti atskirų objektų pavadinimus. Įvairiais simboliais bandyti perteikti informaciją. Kompiuteriu rašyti raides, žodžius. Suprasti rašymo tikslus. 	
PRIEMONĖS		
PRIEMONIŲ GRUPĖS	PAGRINDINĖS UGDYMO PRIEMONĖS	PAPILDOMOS UGDYMO PRIEMONĖS
INDIVIDUALAUS NAUDOJIMO PRIEMONĖS.	Popierius (kortelės, juostelės, lapeliai); asmeninė knygelė; rašikliai, pieštukai; popieriniai lipdukai (įvairaus dydžio kortelės); atvirukai, vokai, laiškų rašymo lapeliai.	Atskiri pratybų lapai, įvairių užduočių vaikui rinkinys; lipdukai-raidynai, skaitmenys; knygelės asmeniniam raidynėliui, žodynėliui sudaryti.
BENDRO NAUDOJIMO PRIEMONĖS.	Knygos vaikams (knygelės, žurnalai, vaikiškos enciklopedijos, dailės albumai ir kt.); raidynai; žodžių kortelės, juostelės; stalo žaidimai su raidėmis, užrašais, skirti kalbai ugdyti; kubeliai, automobiliai ir kt. su užrašais; pasakų, muzikos įrašai (kompaktiniai diskai, garso kasetės).	Žaislinės knygelės vaikams (su iškirptais langeliais, perspektyviniu vaizdu, turinčios vaizdo ir garso efektų); pasakų veikėjų siluetai, figūrėlės; skirtukai, žymekliai knygoms; simboliniai lipdukai; receptų knygos, telefonų knygos vaikų žaidimams; spausdinimo mašinėle, kompiuteris, kompiuterinės programos (pvz., programos, padedančios vaikui suvokti, kas yra šviesa, programos, skatinančios vaikus kurti muziką, modeliuoti daiktus, bandyti rašyti ir kt.).

IV.4. Pažinimo kompetencija

SIEKTINA KOMPETENCIJA	2 – (5) 6 METŲ VAIKŲ VEIKLOS GAIRĖS
------------------------------	--

<p>(vertybinės nuostatos, gebėjimai, žinios ir patirtis)</p>	
<p><u>Aplinkos pažinimas</u></p> <p><i>Esminė nuostata:</i></p> <p>Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.</p> <p><i>Esminiai gebėjimai:</i></p> <p>☐ įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius;</p> <p>☐ apibūdina save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus;</p> <p>☐ domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.</p> <p><u>Skaičiavimas ir matavimai</u></p> <p><i>Esminė nuostata:</i></p> <p>Nusiteikęs pažinti pasaulį</p>	<p style="text-align: center;">PROJEKTAS/IDEJA „AŠ SMALSUS“</p> <p style="text-align: center;">1. <u>Žingsnis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Atpažinti artimus žmones, žaislus, daiktus. • Domėtis aplinka, sutelkti dėmesį į arti esančius veidus, daiktus. • Reaguoti į skirtingus vaizdus, garsus. • Domėtis rododomis kitokios formos, dydžio, spalvos daiktus, siekti paimti daiktus, tyrinėti juos. • Kartoti matytus veiksmus su daiktais. <p style="text-align: center;">2. <u>Žingsnis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Stebėti ir orientuotis artimiausioje aplinkoje, atpažinti ją. • Pažinti ir pavadinti kai kuriuos gyvūnus, žmones, daiktus, jų atvaizdus. • Naudoti kai kuriuos daiktus pagal paskirtį (šaukštas, šukos, nosinaitė) • Suprasti, ką reiškia vienas, dar vienas, daug. • Žaisdamas stengiasi rasti reikiamos formos, dydžio ar spalvos daiktą. • Suprasti vis daugiau žodžių, kuriais nusakoma daikto forma, judėjimas erdvėje. • Atpažinti anksčiau matytą daiktą nuotraukoje ar piešinyje. <p style="text-align: center;">3. <u>Žingsnis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Skirti atskirus gamtos reiškinius. • Atpažinti ir pavadinti vis daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, vaisių, daržovių, gyvūnų. • Orientuotis savo grupės, darželio, namų aplinkoje. • Dalyvauti prižiūrint augalus ar gyvūnus.

<p>skaičiuodamas ir matuodamas.</p> <p>Esminiai gebėjimai:</p> <ul style="list-style-type: none">☐ skaičiuoja daiktus, palygina daiktų grupes pagal kiekį, naudoja skaitmenis, apibūdina daikto vietą eilėje, sudaro sekas.☐ grupuoja daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradedą suvokti laiko tėkmę ir trukmę.	<ul style="list-style-type: none">• Skirti žodžius: mažai – daug, vienas – du. Paprašius duoti po vieną daiktą.• Išrikiuoti daiktus į vieną eilę, mažėjančia tvarka aukštyn.• Tapatinti daiktus pagal formą, dydį, spalvą.• Suprasti ir pradėti vartoti daiktams lyginti skirtus žodžius: didelis-mažas, ilgas-trumpas, sunkus-lengvas, storas-plonas, vienodas-skirtingas. <p style="text-align: center;">4. <u>Žingsnis</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Pažinti gyvenamosios vietovės objektus (namai, parduotuvės, automobiliai ir kt.)• Pasakyti miestą, gatvę kurioje gyvena, namo numerį, savo pavardę.• Pastebėti ir nusakyti aiškiai pastebimus augalų ir gyvūnų požymius.• Atpažinti gamtoje ir paveikslėliuose dažniausiai sutinkamus gyvūnus, augalus, pasako jų pavadinimus.• Skirti daugiau gamtos reiškinių (rūkas, pūga, šlapdriba). Pasakyti metų laikų pavadinimus ir jiems būdingus požymius.• Skaičiuoti daiktus, palyginti dvi daiktų grupes pagal kiekį. Padalinti daiktus į grupes po lygiai.• Pradėti vartoti kelintinius skaičius.• Atpažinti ir atrinkti apskritimo, keturkampio, kvadrato, trikampio formos daiktus. Statant, konstruojant, komponuojant, grupuojant pradėti atsižvelgti į daikto formą, dydį, spalvą.• Apibūdinti dydžių skirtumus vartojant žodžius: didesnis-mažesnis, ilgesnis-trumpesnis, storesnis-plonesnis, aukštesnis-žemesnis.• Skirti savo kūno puses: priekis, nugara, kairė, dešinė. Nurodydamas kryptį naudojant žodžius: pirmyn-atgal, kairėn-dešinėn, aukštyn-žemyn. <p style="text-align: center;">5. <u>Žingsnis</u></p>
--	--

- Papasakoti apie savo miestą ar gyvenvietę, įvardyti kelis žinomus gimtojo miestelio objektus.
- Apibūdinti savo šeimą, papasakoti apie šeimos tradicijas.
- Savarankiškai nueiti į darželio salę, į logopedo kabinetą.
- Atrasti skaitmeninių technologijų panaudojimo galimybes, mokytis jais naudotis.
- Atpažinti naminių ir laukinių gyvūnų skirtumus, jų gyvenimo būdą.
- Skirti daržoves, vaisius, uogas, nusakyti, kaip juos naudoti maistui.
- Domėtis dangaus kūnais, gamtos reiškiniais.
- Pastebėti, kaip sudaryta daiktų seka. Pratęsdamas pasikartojančių daiktų ar elementų seką, nebūtinai laikytis tos pačios jos sudarytos logikos.
- Skirti kelintinius skaitvardžius. Atsakyti į klausimus: Kiek iš viso? Kiek daugiau? Kiek mažiau?
- Grupuoti, komponuoti daiktus, atsižvelgiant į jų spalvą, formą, dydį. Rasti mažai besiskiriančius daiktus.
- Palyginti daiktų dydžius. Suprasti, ką reiškia sudėlioti nuo mažiausio iki didžiausio ir atvirkščiai.
- Suprasti, kaip skaitomos knygos: iš kairės į dešinę ir iš viršaus į apačią.
- Skirti ir žodžiais išreikšti erdvinius daikto santykius su savimi: priešais, už, šalia ir pan.
- Skirti sąvokas šiandien, vakar, rytoj. Pradėti suvokti praeitį, dabartį, ateitį.

6. Žingsnis

- Pasakyti savo šalies ir sostinės pavadinimą, tėvų profesijas.
- Skirti ir pavadinti suaugusiųjų profesijas, darbus ir buitį palengvinančią techniką.
- Domėtis, kokie daiktai buvo naudojami seniau, kaip jie pasikeitė.
- Pasakoti apie tradicines šventes.
- Samprotauti kur gyvena ir kuo minta naminiai ir laukiniai gyvūnai. Jų naudą žmonėms, augalų naudojimą

	<p>maistui.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pradėti suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius. • Rodyti pagarbą gyvėjai ir negyvėjai aplinkai ir besiformuojančią atsakomybę už jos išsaugojimą. • Mokyti rūšiuoti atliekas. • Atpažinti, atkurti, pratęsti, sukurti skirtingų garsų, dydžių, formų, spalvų sekas. • Skirti plokštumos ir erdvės figūras: skritulį ir rutulį, kvadratą ir kubą. Klasifikuoti daiktus pagal dydį, formą arba spalvą. • Matuodamas atstumą, ilgį, tūrį, masę, naudoti vienu ar keliais sąlyginiais matais (savo pėda, sprindžiu, trečiu daiktu). Atrasti, kad į skirtingos formos daiktus galima sutalpinti tą patį skystų ir birių medžiagų kiekį (vandens, smėlio ir kt.). 	
PRIEMONĖS		
PRIEMONIŲ GRUPĖS	PAGRINDINĖS UGDYMO PRIEMONĖS	PAPILDOMOS UGDYMO PRIEMONĖS
BENDRO NAUDOJIMO PRIEMONĖS.	<p>Vandenį geriantis popierius, vaškas, parafinas; žvakės; rašomoji lenta; lentynėlės, spintelės, dėžės, krepšiai žaislams, medžiagoms ir priemonėms; informaciniai leidiniai priešmokyklinio amžiaus vaikams (knygos, plakatai, enciklopedijos, stalo žaidimai ir kt.); gyvūnų, augalų, gamtovaizdžių ir gamtos paminklų nuotraukos; skaičių, formų, dydžių, spalvų kortelės; priešingybių, priežasties-pasekmės, nuoseklumo, dalies ir visumos paveikslėliai, kortelės; smėlis, akmenukai, vanduo, gamtinė medžiaga; didinamieji</p>	<p>Smilkalai; medžio lentelės, vaikiškos vinys, švitrinis popierius; flanelinė lenta, kilnojamoji magnetinė lenta (su muzikiniais priedais); terariumai, akvariumai, narveliai, puodeliai, laistytuvai gėlėms, gėlių žemė; žmonių buities, profesijų atributai: įrankiai, rakandai (sodo įrankiai, namų tvarkymo priemonės, meistravimo įrankiai ir priemonės); tikra buitinė technika: radijo aparatai, fotoaparatai, telefonai, žibintuvėliai; techniniai žaislai (žybsintys, pypsintys; prisukami, inerciniai, elektriniai, t. y. su elementais); vėjo, vandens malūnai,</p>

	<p>stiklai, indai ir priemonės eksperimentavimui (mėgintuvėliai, piltuvėliai, vamzdžiai, matuokliai, pipetės, kempinės, vandenį sugeriančios medžiagos, indai bei priemonės žaidimui su smėliu ir vandeniu, muilo burbulai, žaislinės plunksnos ir kt.); laikrodis, kompasas, termometrai (vandens, oro, kūno šilumos), statoskopas, įvairios ilgio matavimo priemonės, svirtinės svarstyklės; skaičiavimo pagaliukai, skaičiuotuvai, specialios didaktinės skaičiavimo priemonės; erdvinės ir plokštuminės geometrinės figūros; pinigų pavyzdžiai; žaislai tapatinimui, grupavimui, rūšiavimui, serijų dėliojimui; išardomieji ir sudedamieji žaislai, daiktų modeliai; aitvarai (popieriniai, plastmasiniai, medžiaginiai ir kt.).</p>	<p>parašutai; galvosūkliai, labirintai; gamtos garsų įrašai, filmuota medžiaga; magnetai, spyruoklės, spiralės.</p>
--	--	---

IV.5. Meninė kompetencija

<p>SIEKTINA KOMPETENCIJA (<i>vertybinės nuostatos, gebėjimai, žinios ir patirtis</i>)</p>	<p>2 – (5) 6 METŲ VAIKŲ VEIKLOS GAIRĖS</p>
--	---

<p><u>Estetinis suvokimas</u></p> <p><i>Esminė nuostata:</i></p> <p>Domisi, gėrisi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.</p> <p><i>Esminiai gebėjimai:</i></p> <p>☐ jaučia, suvokia ir apibūdina elementarius muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno ypatumus;</p> <p>☐ grožisi meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba;</p> <p>☐ žavisi aplinkos grožiu, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais, pastebėjimais, vertinimais.</p> <p><u>Meninė raiška</u></p> <p><i>Esminė nuostata:</i></p> <p>Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje</p>	<p style="text-align: center;">PROJEKTAS/IDEJA „AŠ KURIANTIS“</p> <p style="text-align: center;">1. <u>Žingsnis</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Domėtis ir garsiai rodyti pasitenkinimą, matant ryškius daiktus, girdint ritmiškus garsus, matant šokio judesius.• Reaguoti į muzikos garsus, melodijas, balso intonacijas, judesius, mimiką, suklusti, sutelkti žvilgsnį, nutilti, nustoti arba pradėti judėti, kryžtauti, žaisti balso intonacijomis garsais.• Reikšti emocijas, norus įvairiomis balso intonacijomis, veido mimika, lingavimu, plojimu, mojuoti žaislu.• Piešti storu pieštuku, teptuku, kreidele. <p style="text-align: center;">2. <u>Žingsnis</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Skirtingai reaguoti į naujus daiktus, vaizdus, garsus, judesius. Intuityviai mėgdžioti tai, kas jam patinka.• Įdėmiai klausytis muzikos ir aplinkos garsų, mėgdžioti suaugusiųjų balso intonacijas, muzikos garsus, dviejų-trijų garsų melodijas ar daineles.• Tyrinėti dailės medžiagas, priemones ir atrasti skirtingus veikimo su jomis būdus (braukti pirštais, varvinti dažus, maigyti tešlą). <p style="text-align: center;">3. <u>Žingsnis</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Atpažinti kai kuriuos muzikos kūrinius, matytus šokius, vaidinimo veikėjus, dailės kūrinius.• Emocingai reaguoti girdint garsus, intonacijas, žodžių sąskambį, žiūrinėjant savo ir kitų piešinėlius. Trumpai įvertinti (įsivertinti) - patiko, nepatiko.• Bendraujant pradėti naudoti vaizdinius, pvz. Nupiešti brūkšnį ir sakyti „Čia aš“.• Susidomėjus klausytis dainų, instrumentinių kūrinių, emocingai juos suvokti.• Vienas ir kartu su kitais dainuoti dviejų - keturių garsų daineles, palydint jas judesiais.• Žaisti muzikinius žaidimus, eiti ratelius, jų tekstą imituoti rankų, kūno judesiais. Judėti pagal muziką.
--	--

<p>veikloje.</p> <p><i>Esminiai gebėjimai:</i></p> <p>☐ Spontaniškai ir savitai reiškia išpūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kurti, dainuoti savitus žodžius. • Mėgdžioti žaidinimų, gyvūnų, augalų judesius. • Šokti spontaniškai kuriant dviejų - trijų natūralių judesių seką. <p style="text-align: center;">4. <u>Žingsnis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Džiaugtis menine veikla, dainuoti, šokti, vaidinti, pasipuošti. • Dalintis išpūdžiais apie girdėtą dainelę, eilėrašį, pasaką, gamtos ir aplinkos daiktus bei reiškinius. • Klausytis gamtos garsų, trumpų vokalinių ir instrumentinių kūrinių, juos komentuoti, improvizuoti. • Žaisti vaizduojamuosius žaidimus, šokti trijų-keturių natūralių judesių (bėga, sukasi, ritasi ir kt.) šokius. • Šokti spontaniškai kuriant trijų-keturių natūralių judesių seką. Žaisti muzikinius ratelius. • Patirtį išreikšti naudojant įvairias linijas, jų derinius, dėmes, geometrines ir laisvas formas, spalvas. Kurti spontaniškai. Kūrybos procesą palydėti pasakojimu, komentavimu, gestikuliacija, mimika. • Eksperimentuoti dailės medžiagomis ir priemonėmis. • Mėgautis muzikavimu šokiu, vaidyba, dailės veikla. • Pasakyti, kaip jautėsi ir ką patyrė dainuojant, šokant, vaidinant, piešiant. • Dalintis išpūdžiais po koncertų, spektaklių, parodų, renginių. Pasakyti savo nuomonę apie muzikos kūrinėlį, dainelę, šokį, vaidinimą, dailės darbelį, aplinką, drabužį. <p style="text-align: center;">5. <u>Žingsnis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Šokti, vaidinti, deklamuoti, dainuoti, groti, piešti, konstruoti. • Emocingai klausytis įvairaus stiliaus muzikos kūrinių. Tyrinėti girdimos muzikos, triukšmo, tylos panašumus ir skirtumus. Pasakyti kūrinio nuotaiką, tempą, dinamiką, skirti kai kuriuos instrumentus. • Šokti sudėtingesnius ratelius (tiltelių, grandinėlės), paprastųjų ir bėgamųjų žingsnių šokius.
---	---

	<ul style="list-style-type: none">• Šokti improvizuojant.• Kuriant lėlių, dramos vaidinimus pagal girdėtą pasaką ar pasiūlytą situaciją, improvizuoti trumpas žodines veikėjų frazes, veiksmus.• Kurti pagal išankstinį sumanymą, nuosekliai bandyti jį įgyvendinti. Kurti bendrus dailės darbus.• Pasirinkti dailės priemones ir technikas. Eksperimentuoti mišriomis dailės technikomis.• Jausti meninės raiškos džiaugsmą, rodyti norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje. <p style="text-align: center;">6. <u>Žingsnis</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Dainuoti sudėtingesnius ritmo, melodijos, platesnio diapozono vienbalses dainas, jas gan tiksliai intonuoti.• Dainuoti traumpas dainas kanonu, įsiklausyti į savo ir draugų dainavimą.• Improvizuoti balsu, muzikos instrumentu kurti melodiją trumpam tekstui.• Žaisti muzikinius dialogus. Kurti judesius kontrastingo pobūdžio muzikai.• Šokti sudėtingesnius ratelius (tilteliu, grandinėle), šokius (paprastuoju, bėgamuoju) žingsniu ir natūraliu judesiu.• Šokti improvizuotai kurdami septynių-aštuonių natūralių judesių seką, perteikdami trumpą siužetą ar pasirinktą nuotaiką.• Kurdami lėlių, dramos vaidinimus pagal girdėtą pasaką ar pasiūlytą situaciją, improvizuoti trumpas žodines veikėjų frazes, fizinius veiksmus.• Tikslingai naudoti daiktus, teatro reikmenis, drabužius, aplinką.• Kurti pagal išankstinį sumanymą, nuosekliai bandyti jį įgyvendinti.• Kartu su kitais vaikais kurti bendrus dailės darbus.• Detaliais, įtaigiais dailės darbais pasakoti realias ir fantastines istorijas, įvykius.• Eksperimentuoti sudėtingesnėmis dailės technikomis, skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis
--	--

	technologijomis.	
PRIEMONĖS		
PRIEMONIŲ GRUPĖS	PAGRINDINĖS UGDYMO PRIEMONĖS	PAPILDOMOS UGDYMO PRIEMONĖS
<i>INDIVIDUALAUS NAUDOJIMO PRIEMONĖS.</i>	Piešimo popierius; pieštukai, akvarelė, guašas, pirštų ir kt. dažai, teptukai.	Piešimo sąsiuvinis; spalvoto popieriaus rinkinys; guašas, žirklys.
<i>BENDRO NAUDOJIMO PRIEMONĖS.</i>	Medžiagos tapymui, piešimui, lipdymui, kūrybiniams darbams (molis, plastilinas, modelinas, lipdymo tešla; įvairaus formato, dydžio, spalvos popierius); antrinės žaliavos (audinio, odos, popieriaus atraižos, įpakavimo dėžės, seni žurnalai, laikraščiai, reklaminiai bukletai ir kt.). Priemonės tapymui, piešimui, lipdymui, kūrybiniams darbams (įvairūs dažai: guašas, akvarelė, kreidelės, pastelė; klėjai; balta ir spalvota kreida; pilki ir spalvoti pieštukai; įvairaus dydžio, pločio, storio teptukai; žirklys, kanceliariniai peiliukai, pagaliukai ir kt.); priemonės darbo vietai uždengti; apranga darbui su dažais;	Medžiagos tapymui, piešimui, lipdymui, kūrybiniams darbams (gipsas, plastikas, audinys, medis, akmenėliai ir kt.). Priemonės tapymui, grafiniams, taikomosios dailės darbams (kempinės, voleliai; tušas, plunksna; adatos, vašelis, siūlai); šampavimo, antspaudavimo priemonės, formelės; molbertai; muzikinės dėžutės, muzikiniai žaislai.

	<p>širmelė ir kita įranga teatrui; pirštukų lėlės, lėlės marionetės, lėlės ant lazdelių ir kt.; apranga ir vaidybos atributika vaikams (skraistės, skrybėlės, bižuterija, karūnos ir kt.); muzikos instrumentai (molinukai, akmenukai, lazdelės, metalofonai, smuikas, išilginė fleita, kanklės, pianinas, klavišinis muzikos instrumentas, akordeonas, ritminiai mušamieji instrumentai (perkusija) ar savos gamybos instrumentai); muzikos centras arba garso grotuvas, būtiniausi įrašai (populiari, klasikinė, liaudies, vaikų ir kt. muzika); muzikos ženklų rinkiniai muzikos raštui (penklinių, natų, pauzių ženklai).</p>	
--	---	--

4.6. Sritis integruotos į visas kompetencijas

<p>SIEKTINA KOMPETENCIJA (<i>vertybinės nuostatos, gebėjimai, žinios ir patirtis</i>)</p>	<p>2 – (5) 6 METŲ VAIKŲ VEIKLOS GAIRĖS</p>
--	---

<p><u>Mokėjimas mokytis</u></p> <p><i>Esminė nuostata:</i> Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ko išmoko.</p> <p><i>Esminiai gebėjimai:</i></p> <p>☐ mokosi žaisdami, stebėdami kitus vaikus ir suaugusiuosius;</p> <p>☐ įvaldo kai kurias mokymosi strategijas, kurdami, klausinėdami, ieškodami informacijos;</p> <p>☐ mokosi spręsti problemas, susitariant, išbandant;</p> <p>☐ pradeda suprasti mokymosi procesą.</p> <p><u>Kūrybiškumas</u></p> <p><i>Esminė nuostata:</i> Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos</p>	<p style="text-align: center;">PROJEKTAS/IDEJA „AŠ SĖKMINGAI BESIUGDANTIS“</p> <p style="text-align: center;"><u>1. Žingsnis</u></p> <p><u>Mokosi:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Judėti (šliaužti, ropoti, eiti) sudominusių žaislų link. • Išreikšti norus žodeliais „Taip“ ir „Ne“, reaguoti mimika, judesiais, garsais. • Pamatyti, išgirsti, paliesti, paragauti žaislus ir kitus daiktus. • Kartoti nepasisėkusį veiksmą iki pasieks laukiamą rezultatą. • Pastebėti naujus daiktus, žmones, aplinkos pasikeitimus ir į juos reaguoti. • Mėgdžioti, siekiant išgauti tą patį rezultatą. • Tyrinėti žaislus ir daiktus visais pojūčiais. <p style="text-align: center;"><u>2. Žingsnis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pasirinkti daiktus, žaislus žaidimui. • Įtraukti į žaidimą suaugusįjį, su kuriuo jaučiasi saugus. • Reikšti savo nepasitenkinimą, negalint įveikti kliūties. • Išbandyti naujus žaislus ar daiktus, rodyti kitiems, ką pavyko padaryti. • Žaisti slėpynių. • Klausti, siekiant sužinoti apie jį dominančius dalykus. <p style="text-align: center;"><u>3. Žingsnis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Žaidžiant pasirinkti vieną iš kelių daiktų ar žaislų. • Laisvai judėti erdvėje, sugalvoti, kaip pasiekti norimus daiktus (palypėti, pasistatyti kaladėlių). • Reikšti savo norus.
---	--

<p>bei kūrybos džiaugsmą.</p> <p><i>Esminiai gebėjimai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ savitai reiškia savo sumanymus įvairioje veikloje; ☐ ieško nežinomos informacijos; ☐ siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina. <p><i><u>Tyrinėjimas</u></i></p> <p><i>Esminė nuostata:</i></p> <p>Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.</p> <p><i>Esminiai gebėjimai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką; ☐ įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą ir bandymą); mąsto ir samprotauja apie 	<ul style="list-style-type: none"> • Atsargiai elgtis su nepažįstamaisiais. • Paprašyti suaugusiojo pagalbos. • Įsivaizduoti gyvūnus, augalus, daiktus, apie kuriuos jam pasakojama, skaitoma. • Atlikti įsivaizduojamus simbolinius veiksmus. • Žaisti siužetinio žaidimo epizodus. • Džiaugtis tuo, ką išmoko, atrado ir tai išreikšti. <p style="text-align: center;"><u>4. Žingsnis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Įsitraukti į suaugusiojo pasiūlytą veiklą jam, vaikų grupei ar visai grupei. • Įveikti kliūtis, pasirenkant kitą veikimo būdą. • Atsirinkti žaidimui ar kitai veiklai reikalingus daiktus ir medžiagas ir pagrįsti savo pasirinkimą. • Išbandyti daiktus ar medžiagas (ar skęsta, plaukia, rieda, sukasi ratu, tinka vienas prie kito ir pan.). • Išsakyti, ką nori išmokti, sužinoti, patirti. • Siūlyti žaidimų ir veiklos idėjas, įvertinti padarinius. • Pasakyti, ką veikė, išmoko, pamatė. <p style="text-align: center;"><u>5. Žingsnis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pasirinkti ir kryptingai plėtoti pasirinktą veiklą (vienas, su draugais). • Suvokti ryšį tarp to, kaip daiktas padarytas ir jo paskirties (pvz. mašinos ratai apvalūs, nes ji važiuoja). • Domėtis medžiagų, iš kurių sudaryti daiktai, savybėmis. • Atsargiai elgtis su daiktais ir paaiškinti, kodėl taip reikia elgtis. • Išskirti akivaizdžias daiktų, medžiagų, gyvūnų, augalų savybes ir bruožus. • Klausti, aiškinantis vaikui naujus, nežinomus dalykus. • Išradingai panaudoti įvairias medžiagas ir priemones.
---	---

<p>tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p> <p><u>Iniciatyvumas ir atkaklumas</u></p> <p><i>Esminė nuostata:</i></p> <p>Domisi tuo, kas nauja, palankiai nusiteikęs naujoms veikloms.</p> <p><i>Esminiai gebėjimai:</i></p> <p>☐ Savo iniciatyva pagal savo pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia, ją plėtoja, po tam tikro laiko tarpo veiklą pratęsia;</p> <p>☐ kreipiasi į suaugusiųjų pagalbą, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.</p> <p><u>Problemu sprendimas</u></p> <p><i>Esminė nuostata:</i></p> <p>Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniniams sunkumams</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Džiaugtis savo veiklos procesu ir idėjomis. • Aptarti padarytus darbus, planuoti, ką darys toliau. • Spėlioti (kas atsitiktų, jeigu...). • Naudotis kompiuteriu, žaisti lavinamuosius kompiuterinius žaidimus. <p style="text-align: center;"><u>6. Žingsnis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Plėtoti ir pratęsti žaidimą, kitą veiklą po pietų miego, kitą dieną, po kelių dienų. • Išsakyti, ką nori sužinoti, išmokti. • Savarankiškai išbandyti kliūtis įvairiais veiklos būdais ir tik tada prašyti suaugusiųjų pagalbos. • Tyrinėti, eksperimentuoti, atlikti bandymus. • Aiškintis, iš kokių medžiagų padaryti daiktai, kur jie naudojami. • Siūlyti tyrinėjimų idėjas („minčių lietus“). • Domėtis, kaip žmonės gyvena kitose šalyse, kaip gyveno senovėje. • Tyrinėti, naudojantis specialiomis priemonėmis (lupa, mikroskopu). • Stebėti artimųjų fotografijas ir aiškintis savo panašumus ir skirtumus. • Kūrybiškai pristatyti savo tyrinėjimų rezultatus ir kitus darbus. • Lyginti daiktus, medžiagas, gyvūnus, augalus ir, atsižvelgdamas į savybes, juos tikslingai klasifikuoti, grupuoti. • Atpažinti sunkumus ir problemas, su kuriomis susiduria. • Mokyti iš savo klaidų. • Kelti probleminius klausimus, diskutuoti, išsakyti savo nuomonę, fantazuoti. • Drąsiai eksperimentuoti. • Išsakyti, ką norėtų sužinoti, išmokti. • Laikyti save tikru mokiniu, atradėju.
--	--

<p>bei iššūkiams įveikti.</p> <p><i>Esminiai gebėjimai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Atpažįsta ką nors veikiant kilusius sunkumus bei iššūkius, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo; ☐ suvokia savo ir kitų ketinimus; ☐ ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas; pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Surasti reikalingą informaciją kompiuteryje, internete, enciklopedijoje, žinyne. • Išsakyti, ką išmoko, ką nori išmokti, paaiškinti, kaip mokysis toliau.
<p>PRIEMONĖS</p>	
<p>Vaikų pasirinkti stalo žaidimai, žaislai, tėvų pasiūlytos įvairios priemonės. Piešimo, lipdymo, reikmenys ir kt. Priemonės pagal poreikį.</p>	

IV.6. Metodai

1. Žaidimas;
2. Vaidyba ir improvizacija;
3. Muzika, šokis, vizualinė raiška;
4. „Skaitymas“, „rašymas“, pasakojimas;
5. Eksperimentai ir ugdymas per praktiką;
6. Informacinių technologijų naudojimas;
7. Kūryba ir demonstravimas;
8. Stebėjimas ir tyrinėjimas;
9. Diskusija;
10. Pokalbis;
11. Pratybos ir treniruotės;
12. Kartojimas;
13. Išvyka;
14. „Lauko“ ugdymas.

V. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

V.1. Vertinimo metodai.

Institucija ugdymo(si) procese naudoja vis sudėtingesnius ir efektyvesnius ugdymo metodus, taiko įvairesnes formas, todėl išaugo ir vertinimo reikšmė.

Vaikų ugdymosi pasiekimai – tai ugdymo procese įgyti vaikų gebėjimai, žinios ir supratimas, nuostatos, apie kuriuos sprendžiame iš vaikų veiklos ir jos rezultatų. Vaikų ugdymosi pažanga – tai vaikų pasiekimų ūgtelėjimas per tam tikrą laikotarpį (Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos). Kad vertinimas būtų pagrįstas, teisingas, būtina nuolatinė, tiksli ugdytinio veiklos rezultatų analizė. Šiam tikslui pasiekti naudojami įvairūs vertinimo metodai: *stebėjimas, pokalbis, vaiko veiklos ir kūrybos darbų analizė, vaiko elgesio faktų analizė, atskirų situacijų aprašymas ar kt.*

Stebėjimas – natūralus vaiko pažinimas ir vertinimo informacijos kaupimas. Aktyvus, kryptingas ir tikslingas vaiko veiklos stebėjimas gali padėti pedagogui laiku ir tinkamai vertinti vaiko pasiekimus ir pastebėti gebėjimų augimą.

Pedagogas gali naudoti įvairias stebėjimo technikas, pavyzdžiui, fotografiją, aprašymą, filmavimą, dienoraštį, individualius ir grupinius vaikų pokalbius, mintis ir kt.

Stebėti tai, ką vaikas veikia kiekvieną dieną – tai pamatyti autentišką vaiko elgesį kasdieninių situacijų, įprasto dienos ritmo metu.

Ką stebėti:

- vaiko elgesį, kuris atspindi jo norą ugdytis, siekti naujų dalykų;
- vaiko elgesį sudėtingose, konfliktinėse situacijose;
- vaiko santykius skirtingose aplinkose įvairių situacijų metu, pavyzdžiui, vaiko vaidmuo grupėje, kaip jaučiasi grupėje, lauke;
- vaiko individualias savybes (interesus, polinkius, ugdymosi stilių, kt.).

Kaip stebėti:

- nuolat, turint konkrečius tikslus;
- skirtingu dienos metu;
- skirtingos veiklos metu;
- įprasto ir neįprasto vaiko elgesio metu ar „blogomis“ dienomis;
- skirtingose situacijose, pavyzdžiui, kai vaikas patiria nesėkmę, pasikeitus sąlygoms, aplinkybėms ir kt.

Siekdami sukaupti informatyvią vertinimo informaciją, planuotai, nuosekliai organizuokime individualius *pokalbius* su kiekvienu vaiku. Svarbu, kad tai vyktų natūraliai. Skatinti vaiką kalbėti arba leisti jam pasirinkti laiką, kada jis norėtų pasikalbėti.

Vaiko veiklos ir kūrybos darbų analizė padės suprasti vaiko gebėjimų raidą ir parengti tolesnes jo ugdymo gaires. Vaiko kūrybiškumą, meninio suvokimo ir raiškos įgūdžius, galima įvertinti atliekant vaiko veiklos rezultatų analizę. Vaiko kasdienė veikla yra tai, ką jis

daro ir kaip jis tai atlieka. Svarbu analizuoti ne tik tam tikros veiklos rezultata, bet atkreipti dėmesį į patį kūrimo procesą. Tam tikro daikto ar veiksmo kūrimo procesas gali suteikti daugiau informacijos nei galutinis rezultatas.

Vaiko elgesio faktų analizė. Stebimas vaiko elgesys įvairiose kasdienėse situacijose, žaidybiniuose ir kitose vaiko veiklose. Vaiko elgesį stebime nuolat, analizuojame stebėjimo rezultatus, darome apibendrinančias išvadas. Svarbu sudaryti palankią aplinką, kurioje vaikai jaustųsi saugūs tyrinėdami, eksperimentuodami, inicijuodami žaidimus ir aktyviai veikdami. Tokioje aplinkoje stebimas vaikų elgesys yra informatyvi vertinamoji medžiaga tolesniam vaiko ugdymui(si) planuoti ir numatyti veiklas, padėsiančias vaiko individualybei sėkmingai skleisti.

Atskirų situacijų aprašymas. Ugdymo proceso metu ryškėja įvairios vaikų ugdymosi pasiekimus atskleidžiančios situacijos. Vaikams būdingi temperamento, interesų, pažinimo būdo ir turimos patirties skirtumai. Jie taip pat skirtingai pasireiškia įvairių situacijų kontekste. Šias situacijas svarbu trumpai fiksuoti ir kaupti vaiko pasiekimų aplanke, apraše. Vėliau analizuoti šią vertinimo informaciją, lyginti su ankstesniais konkrečiau vaiko pasiekimais. Šią informaciją panaudoti siekiant naujų ugdymosi tikslų.

Vaikas **skatinamas įsivertinti** siekiant formuoti supratimą apie jo paties ugdymąsi. Vaiko klausama, ar jam patiko atlikti tam tikrą veiklą, koks buvo šio darbo, ar veiklos sumanymas, ar pavyko pasiekti to, ko buvo norima, ko išmoko, ko norėtų dar pasimokyti, kad sektųsi geriau ir pan.

Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų vertinimas – tai pagalba vaikui, nusakant pasiekimus (pasidžiaugiant vaiko sėkme), ką ir kaip reikėtų gerinti, kad kitą kartą būtų dar geriau. Siekdami susitartų tikslų, mokydamiesi iš savo klaidų vaikai tobulėja, perima kultūros, kurioje gyvena, vertybes, tampa neatsiejama aplinkos dalimi. Jeigu jau ikimokykliniame amžiuje ugdytiniai mokosi darbus atlikti pagal susitartus kriterijus iki galo, tikėtina, kad jiems bus lengviau socializuotis mokykloje.

Vertinimas vykdomas:

- objektyviai ir visapusiškai;
- jautriai ir humaniškai;

- ✚ nežeidžiant vaiko orumo;
- ✚ atsižvelgiant į jo išgales;
- ✚ skatinant ir žadinant siekimo pojūtį;
- ✚ ugdant savivertės jausmą;
- ✚ fiksuojant pažangą;
- ✚ suteikiant pasitikėjimo savimi ir savo jėgomis;
- ✚ atskleidžiant esmę (viskas, kas daroma, daroma vaiko labui).

V.2. Vertinimo dažnumas.

Vaikas vertinamas du kartus per metus:

- mokslo metų pradžioje (rugsėjis-spalis), siekiant nustatyti esamus gebėjimus,
- mokslo metų pabaigoje (balandis-gegužė), siekiant apibendrinti pokyčius, įvykusius per mokslo metus.

Turėdami stebėjimo išvadas, galime numatyti realius ugdymo tikslus. Siekdami stebėjimo rezultatų objektyvumo, juos aptarsime su kolegomis, tėvais ir ugdytiniais. Stebėjimo rezultatai yra svarbūs ir reikšmingi tiek ugdytiniui, tiek auklėtojai bei tėvams.

Taip pat atliksime vaiko veiklos ir kūrybos darbų analizę ir pan.

Tėvams nuolat bus teikiama informacija apie vaiko pasiekimus: kas jam labiau sekasi, kuriose srityse jam reikalinga pagalba.

Vertinimo medžiaga - dokumentuojama ir saugoma vaiko pasiekimų aplanke. Jį sudaro vaiko saviraiškos darbai (dailės ir kt. darbai, jo rašytinės kalbos pavyzdžiai), klausimai, išsireiškimai, žodinė kūryba, pasakojimai, nuotraukos, jo veiklos stebėjimo užrašai, pedagogo refleksija apie vaiko pasiekimų lygį ir daromą pažangą bei numatomą perspektyvą. Mokslo metų pabaigoje ugdomosios veiklos darbai atiduodami tėvams.

V.3. Vertinimo formos.

Vaiko pasiekimai fiksuojami ir pateikiami lentelėse:

1. Vaiko pasiekimo ir pažangos vertinimas (žr. 44 psl.). Sutartinis žymėjimas langelyje- *.
2. Pasiekimai ir pažanga. Metų refleksija (žr. 45 psl.). Pedagogų komentarai.

VAIKO PASIEKIMŲ IR PAŽANGOS VERTINIMAS

_____ (Data)

VAIKO VARDAS IR PAVARDĖ.....AMŽIUS.....

GRUPĖ:

AUKLĖTOJOS IR SPECIALISTAI.....

Kompetencija	Ugdymo sritis	RUDUO							PAVASARIS						
		Vaiko žingsniai							Vaiko žingsniai						
		1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
Socialinė	Savivoka ir savigarba														
	Emocijų suvokimas ir raiška														
	Savireguliacija ir savikontrolė														
	Santykiai su suaugusiais														
	Santykiai su bendraamžiais														
Pažinimo	Aplinkos pažinimas														
	Skaičiavimai ir matavimai														
Komunikavimo	Rašytinė kalba														
	Sakytinė kalba														

Sveikatos saugojimo	Fizinis aktyvumas															
	Kasdieniniai gyvenimo įgūdžiai															
Meninė	Estetinis suvokimas															
	Meninė raiška															
Sritys integruotos į visas kompetencijas	Tyrinėjimas															
	Problemų sprendimas															
	Iniciatyvumas ir atkaklumas															
	Mokėjimas mokytis															
	Kūrybiškumas															
PASIEKIMAI IR PAŽANGA																
RUDUO									PAVASARIS							

METŲ REFLEKSIJA

VI. NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2014.
2. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2015.
3. Kauno rajono Karmėlavos lopšelio-darželio „Žilvitis“ ikimokyklinio ugdymo(si) programa „Po Žilvičio šakele“, 2010.
4. Stebėjimas ir refleksija vaikystėje . Szarkowicz D. – Thomson Social Science Press, 2011.
5. Bendroji priešmokyklinio ugdymo(si) programa – http://www.ikimokyklinis.lt/uploads/files/dir798/dir39/dir1/12_0.php.
6. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymas Nr. ĮSAK-627 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“. Prieiga internetu: <http://www.smm.lt/ugdymas/ikimokyklinis.htm>.
7. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti. – V., Švietimo aprūpinimo centras, 2006.

Programą rengė:

Irma Černajūtė, direktorės pavaduotoja ugdymui;

Audronė Milbutienė, direktorė;

Jūratė Peikauskienė, logopedė metodininkė;

Jolanta Varanavičienė, auklėtoja ekspertė,

Ona Nemurienė, auklėtoja metodininkė;

Elena Zavodskienė, auklėtoja metodininkė.